

AKL 350 / AKL 350 JD1

CRN 79731 / 79732

tléix yakyee, Éegan Kíji 113

keijín gaaw ka a shoowú – násk' gaaw ka a shoowú

X'unei

Kaajaakwtí Daakahídi Diyéenaxh.á 107

latwitchell@uas.alaska.edu | 796-6114

yéi jinéiyi eetí káx' yéi xat kgwatée:

tléix' yakyee, déix yakyee: násk' gaaw – dax'oon gaaw

Lingít shkalneegí sh tóo gaxtooltóow

nás'k “credits”, “letter grade” +/-

Shóogunáx Aayí

Gunálchéesh haat yeey.aadí ldakát yeewháan. Tlax kúnáx yak'éi áwé haa likoodzée shkalneegí. Aaa. Haa tlagu kwáanx'i yán has du x'éidáx áyá x'éigáa Lingít yoo x'atángi gaxtoo.áax. Has du x'éide gaxtoosa.áax. Yee toowú klatseen á! Tléel uldzee áwé haa yoo x'atángi tle Dleit kaa yoo x'atángi jiwtoonági. Aaa. Jinák! Ldakát át áwé sikéet yáx yatee i yoo x'atángi sh tóo iltóowu daat. Áwé. Haa léelk'w hás jigéix' yéi i yatee. Kúnáx has du tuwáa sigóo kei gaxtoodláagi haa yoo x'atángi tin. Yéi kgwatée! Yéi kgwatée!

Yá ldakát haa sh tóo dultóowu áa, ch'as Lingít yoo x'atángi haa tuwáa sigóo. Kagaxtoo.áakw. Yá shayadihéin shalneek kudzitee. Ách áwé k'idéin yoo x'atuli.átk. Yakgeedláak. Yakgeedláak. Gunálchéesh.

Gunálchéesh yee ee at latóowu áx'.

Xát tsú, ax xoo aa, tél Lingít kustí.

Has du tuwáax' isigóo, yee ee has altóowu.

Ax x'agáax'i áwé yéi kgwatée:

ch'u tleix

kugaagastee,

Lingít.

— *kaalkáawu*

Likoodzi sh kalneek áyá.

Ch'a ldakát át áyá yaa yanaxíx.

Ch'u cháagoodáx

yú al'óon

at gutóot aa wu.aadéen

Lingít

ka héen xukaanáx aa at eenéen.

— *Tseexwáa*

Haa X'úx'u

Keixwnéi ka Xwaayeenák, Haa Shuká

Keixwnéi ka Xwaayeenák, Haa Tuwunáagu Yís

Keixwnéi ka Xwaayeenák, Anooshí Lingít Aaní Ká

Seidayaa ka Weihá, Gágiwdul.aat

Haa Eet Wuduwashéeyi Aa

Shayadihéin Lingít yéi adaanéiyi áwé: (www.goldbeltheritage.org/verbs)

A yáanáx yéi koogéi Lingít yéi adaanéiyi áwé: (<http://ankn.uaf.edu/~tlingitverbs/>)

Lingít Yoo X'atángi: (www.tlingitlanguage.com)

Haa Yoo X'atángi Shagóonx'i: (www.sealaskaheritage.org/programs/language_resources.htm)

Yaduwadlaagí At

Kúnax áwé haa yoo x'atángi tin kagaxtoodláak, ldakát yeewháan. Yá woosh yéi jitudanéiyi haa tuwáa sigóo. haa sh tóo tultóowu gaaw itx áwé yáax' áwé yisikóo aadé yéi yisineiyi:

- ◆ haa yoo x'atángi kei naltseen i tóox'
- ◆ tlél akawulxéitl'shán yá ch'as Lingít yoo x'atángi gaawú
- ◆ Lingít sh kalneek áwé koon kakgeelanéek
- ◆ yá Lingít yoo x'atángi aadé wududliyexi yé kgeeshgóok
- ◆ koon shkalneegí daat koon kakgeenéek

I Yéi Jinéiyi Daa Kkwas.áa

yaadú wa.é gé?haat yigoodí aagáa yakgeedláak

haa een kananeek wé shkalneek daat......kana.aakw! woosh tin gaxtudatóow. ldakát sándi x'áak yakgeegéech tléix' shkalneek. gwál daxgaanáx wé shkalneek daat woosh yéi jigaxyidanéi, aagáa wé shkalneek tóonáx haa shugaxyinéi.

haa sh tóo tultóowu shoowú x'úx'uch'a daakw.aa sá sh kalneek i tuwáa sigóo. Dleit kaa yoo x'atángi tin keeshxít! keijín x'úx'u kaanáx, ka wé sh kalneek, ka wé “translation” ka wé Lingít yoo x'atángi daa yoo tutánk!

Lingít sh kalneegí kaa daat yoo x'anayil.á!Lingít sh kalneegí daat x'anayil.á i yakáax'u tin. ax tuwáa sigóo gaxtusakóo a daat has du saayí, naax sateeyí aa, has du kusteeyí, ka has du yoo x'atángi. yá “presentations” yéi kgwatée yak'ei ka tleikáa “minutes” kaanáx.

sh kaleegí kaa x'éidáx keeshxít!woosh tin yéi jigaxtoonéi wé Lingít sh kalneek kashxéedi tin. ch'u déixi aa yéi jigaxtoonéi, wé Lingít yoo x'atángi ka Dleit kaa yoo x'atángi.

haa een kanaleek x'éigaa Lingít shkalneegí.....woosh tin yéi jigaxtoonéi wé Lingít sh kalneek kashxéedi tin. ch'u déixi aa yéi jigaxtoonéi, wé Lingít yoo x'atángi ka Dleit kaa yoo x'atángi.

Haa Sh Tóo Tultóowu Kusteeyí

- ◆ ldakát tléix' yakeeyí haa eetí kaadé nagú! gaaw yáx!
- ◆ ldakát i x'úx'u haa eetí kaadé gay.á!
- ◆ kooxéedaa, x'úx', ka Lingít yoo x'atángi x'úx'u eetéenáx iyatee
- ◆ ch'as Lingít yoo x'atángi tin i kashóok' tlagéiyi ka kaxées'i tin!

i daa kkwás.áa

	%			
haa eetí kaadé yeegoodí	10 %	100	976 – 1,000	A+
woosh tin tudatóowu	20 %	200	926 – 975	A
a shoowú i tundatáani x'úx'u	20 %	200	900 – 925	A-
Lingít sh kalneegí kaa daat	25 %	250	876 – 899	B+
sh kaleegí kaa x'éidáx keeshxeet	25 %	250	826 – 875	B
ldakát át		1000	800 – 825	B-
			776 – 799	C+
			726 – 750	C
			700 – 725	C-
			650 – 699	D
			0 – 649	F

Ax Een Kananeek A Daat Haa Yéi Jinéiyi!

Haa dachxánx'i sáani káx áwé woosh yéi jigaxtoonéi, ldakát yeewháan. Tle hóoch' áwé haa sh tóo tultóowu, ax een kananeek haa yéi jiwtuaneiyí daat. Daa sá yak'éiyi aa? Ka daa sá tlél ultseení át tsu a daat haa yéi jinéiyi. hél wáa sá kgwatée. Kei kgwak'ei, ách áwé ax eet yidashéeyi. Gunalchéesh. Wé UASOnline! toonáx kakgeeshxéet.

yadálee yakyee

Dís Yádi 15	hóoch'i yakyee aadáx yaa neegút i dáanayi een	Kukahaa Dís 9	gunéi taakw.eetí shgóon átx'i aawashaadí gaawú (“program” yaa at naskwéinx'i yís)
Dís Yádi 17	hóoch'i yakyee wé “audit” kachoo “credit” ajikeewakaa	Kukahaa Dís 20	hóoch'i yakyee aadáx yaa neegút
Dís Yádi 16	gunéi wooxéex yee koo at latóox'u yoo aywasikaa: chúk dé!	Kukahaa Dís 23	gunéi taakw.eetí shgóon átx'i aawashaadí gaawú (ldakát yaa at naskwéinx'i yís)
Dís Tlein 01	“graduation” x'úx'u gaawú	Kukahaa Dís 26-29	tlékwk yakyeeeyí
Dís Tlein 26	taakw.eetí shgóon.átx'i wé kashóok' géiwu kát	Shaanáx Dís 7-12	hóoch'i áyá, wé “exam” tlein gaawú
Dís Tlein 31	“graduation” x'úx'u gaawú ítx'	Shaanáx Dís 16	“grades” gaawú

	M
tléix	Shaa Xeiyi Dísi — nás'k jinkaak <u>ka</u> tléix' yak'ei yee <u>x</u> sateeni! ch'as gugéink'i aa woosh <u>x'</u> agax <u>tl</u> .áat
déix	Dís Yádi — da <u>x</u> adooshú naytoow «yéi jinéi yakyeyei» kaana <u>x</u> ! hél woosh kaana <u>x</u> kei ga <u>x</u> tuda.aat
nás'k	Dís Yádi — jinkaak <u>ka</u> daax'oon <i>Haa Shuká</i> ga <u>x</u> tootóow Shaadaax', <u>kák</u> 'w · Shaadaax', Táax'aa · I <u>xt</u> 'ik' Éesh, <u>kaax</u> 'achgóok · Kéet Yaanaayi, Naatsilanéi, Tseexwáa, Naatsilanéi · Taakw K'wát'i, Dukt'ootl' · Kéet Yaanaayi, <u>kaakex</u> 'wtí
daax'oon	Dís Yádi — tleikáa <u>ka</u> tléix' <i>Haa Shuká</i> ga <u>x</u> tootóow Yeilnaawú, Xóots <u>x</u> <u>X'</u> ayaak <u>u</u> wdligadi Shaawát · Naakil.aan, Xóots <u>x</u> <u>X'</u> ayaak <u>u</u> dligadi Shaawát · Tseexwáa, Kaats' · Kaasgéiy, Sít' <u>kaa</u> Ká <u>x</u> Kana.áa · <u>k</u> ooteen, Sít' <u>kaa</u> Ká <u>x</u> Kana.áa · Yaaneekee, Anóoshi · Jeeník, Yéil Yaagú · As <u>x</u> 'aak, Gus'k'ikwáan
keijín	Dís Yádi — tleikáa <u>ka</u> nas'gadooshú <i>Haa Tuwunáagu Yís</i> ga <u>x</u> tootóow A. P. Johnson, Sitka 1971 · Unidentified Speaker, Sitka 1899 · Unidentified Speaker, Sitka 1899 · Johnny C. Jackson, Kake 1971 · Jimmie George, Kake 1971 · Thomas Young, Klukwan 1972 · Tom Peters, Teslin 1972 · Charlie Joseph, Sitka 1972 · Willie Marks, Mt. Edgumbe 1976 · David Kadashan, Hoonah 1976
tleidooshú	Dís Tlein — keijín <i>Haa Tuwunáagu Yís</i> ga <u>x</u> tootóow Emma Marks, Juneau 1982 · Jennie Thlunaut, Haines 1985 · Jennie Thlunaut, Haines, 1985 · Jennie Thlunaut, Klukwan 1985 · Austin Hammond, Fairbanks 1988 · Jim Marks (Posthumous) · Matthew Lawrence (1) · David Kadashan · William Johnson · Jessie Dalton · Austin Hammond · Matthew Lawrence (2)
da <u>x</u> adooshú	Dís Tlein — jinkaak <u>ka</u> déix <i>Haa Tuwunáagu Yís</i> ga <u>x</u> tootóow Charlie Joseph (1) · George Davis (1) · William Johnson · Charlie Jim · George Davis (2) · George Jim 298 · George Davis (3) · George Davis (4) · George Davis (5) · Charlie Joseph (2)
nas'gadooshú	Dís Tlein — jinkaak <u>ka</u> gooshúk <i>Gágiwdul.aat</i> ga <u>x</u> tootóow <u>K</u> udziteeyi Át <u>k</u> ulagaawú · T'aakú Yanyeidí Daat Sh Kalneek
gooshúk	Dís Tlein — tleikáa <u>ka</u> tleidooshú <u>kaa</u> wakshiyee <u>x</u> ' yéi nasné i at wuskóowu!

	M
jinkaata	<p>Ƙukahaa Dís — déix</p> <p><i>Gágiwdul.aat gaḵtootóow</i></p> <p>Sit'kunaa Geeyí Daat Sh Kalneek</p>
jinkaata ƙa tléix'	<p>Ƙukahaa Dís — gooshúk</p> <p><i>Gágiwdul.aat gaḵtootóow</i></p> <p>Seidayaa Du ƙusteeyí Daat Sh Kalneek</p>
jinkaata ƙa déix	<p>Ƙukahaa Dís — jinkaata ƙa tleidooshú</p> <p><i>Gágiwdul.aat gaḵtootóow</i></p> <p>Yées Woosh Dasháay Daat Sh Kalneek</p>
jinkaata ƙa nás'k	<p>Ƙukahaa Dís — tleikáa ƙa nás'k</p> <p><i>Gágiwdul.aat gaḵtootóow</i></p> <p>Tl'anaxéedáƙw</p>
jinkaata ƙa daax'oon	<p>Ƙukahaa Dís — nás'k jinkaata</p> <p><i>Anooshí Lingít Aaní Ká gaḵtootóow</i></p> <p>Kooxíchx', "Battle at Indian River" · Shxaastí "The Battle of Sitka"</p>
jinkaata ƙa keijín	<p>Shaanáx Dís — daḵadooshú</p> <p>ƙaa wakshiyeeex' yéi nasné i at wuskóowu!</p>